

Österåkers kommun

Org.nr. 212000-2890

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Söraskolan i Österåkers kommun

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Österåkers kommun, som är huvudman för Söraskolan, en anmärkning avseende skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Skolinspektionen tilldelar med stöd 26 kap. 11 § skollagen Österåkers kommun, som är huvudman för Söraskolan, en anmärkning avseende elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Skolinspektionen tilldelar med stöd 26 kap. 11 § skollagen Österåkers kommun, som är huvudman för Söraskolan, en anmärkning avseende skolans arbete med studie – och yrkesvägledning.

Senast den 3 december 2021 ska Österåkers kommun inkomma med en skriftlig redovisning om pågående och planerat arbete gällande de områden där Skolinspektionen funnit brister.

Ärendet

Skolinspektionen har genomfört en tillsyn av Söraskolan under vårterminen 2021. Utredningen i ärendet bygger på digitala intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever, lärare, elevhälsa, studie- och yrkesvägledare samt rektorn den 12-14 januari 2021 samt den 20 januari 2021.

Motivering till beslut

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som finns i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Rektorn ska besluta om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 10 § skollagen). Rektorn har även, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans och de extra anpassningar samt den hjälp de behöver samt att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör (förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet m.fl. (Lgr 11), 2.8 Rektorns ansvar).

Anmärkning

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen gör bedömningen att skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att alla elever som har behov av extra anpassningar inte ges detta stöd i den omfattning de har behov av det. Vidare visar utredningen att inte alla elever som är i behov av särskilt stöd ges det stöd de är i behov av. Det åligger varje skola att utifrån elevernas individuella behov tillhandahålla eleverna extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. I de fall det kan befaras att elever inte kommer att uppnå de kunskapskrav som ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, åligger det skolan att anmäla detta till rektorn som ansvarar för att se till att eventuellt behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om skolan brister i det arbetet finns det risk för att elevernas möjligheter att nå kunskapskraven försvåras. Det är därför angeläget att personalen på skolan ges de förutsättningar de behöver i arbetet med eleverna för att elevernas stödbehov ska tillgodoses.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte en utredning om behovet av särskilt stöd ska göras. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 5-8 §§ skollagen).

Av intervju med elevhälsan framgår att alla elever som har behov av extra anpassningar inte ges sådant stöd i den omfattning de har behov av. Representanter för elevhälsan uppger att det finns risk att vissa elever inte når målen eftersom dessa elever inte

erhåller extra anpassningar. Några representanter uppger att inte alla elever i årskurserna 4-9 som är i behov av extra anpassningar får det. Samtidigt uppger andra representanter att det är elever i årskurserna 7-9 som inte får sina behov av extra anpassningar tillgodosedda. Vidare framkommer det att skolan genomför omfattande bedömningar av elevernas stödbehov, men att föreslagna insatser inte implementeras.

Av intervjuer framgår att elever inte heller får särskilt stöd i tillräcklig omfattning eller på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver det. Både lärare och elevhälsans representanter uppger att det finns elever som inte får det särskilda stödet de behöver. Det framkommer att elevers åtgärdsprogram ska genomföras av ordinarie lärare trots att utredningen visar att behovet inte kan tillgodoses av läraren. Det framkommer i elevhälsans intervju att det finns elever som inte får det särskilda stödet de behöver och flera lärare bekräftar att stöd från speciallärare prioriteras till eleverna med störst behov, och att elever som inte har lika stort behov därmed blir utan stöd. Detta bekräftas av utsagor av lärare på mellanstadiet som märker att elever inte fått stöd från specialpedagog i lågstadiet. Rektorn uppger visserligen att hon inte kommer på något som skolan inte kunnat erbjuda när det gäller särskilt stöd, men en representant för elevhälsan säger att skolan är i stort behov av mer stöd till eleverna.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan på Söraskolan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Utredningen visar att elevhälsan genomför vissa förebyggande och hälsofrämjande insatser, men att dessa insatser inte täcker det behov av sådant arbete som finns på skolan. En konsekvens av detta blir att elevernas utveckling mot utbildningens mål riskerar att försvåras.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas (2 kap. 25 § skollagen).

I förarbetena till skollagen betonas att det ska finnas en samlad elevhälsa och det framgår att elevhälsoarbetet förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal, samt med övriga personalgrupper på skolan. Det anges även att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund och undervisningen om livsstilsrelaterad ohälsa (prop. 2009/10:165 s. 276).

Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Det framgår visserligen att vissa hälsofrämjande insatser görs av skolsköterskorna i årskurs 4 och 8, men också att elevhälsan som samlad resurs inte deltar i ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vidare uppger representanter att elevhälsan möjligtvis möter behoven av hälsofrämjande insatser på individnivå, men inte på gruppnivå.

I intervjun med lärare bekräftas att elevhälsan inte hinner med det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Lärare uppger att de arbetar hälsofrämjande i klassrummet genom till exempel att ha rörelsepauser och regelbundna så kallade brain breaks. De arbetar även med något de kallar 10 goda vanor, men lärarna berättar också att elevhälsan inte arbetar förebyggande utan det handlar om åtgärdande arbete. Exempelvis säger en lärare att representanter från elevhälsan borde vara mer synliga och prata om förebyggande och hälsofrämjande insatser eftersom skolan har många elever som inte äter i matsalen och dessa elever skulle behöva prata med någon. Det framkommer också att elevhälsan genomför hälsosamtal på ett systematiskt sätt, men i övrigt genomför insatser när det uppkommer behov eller läraren ber om det. Lärarna i årskurs 7-9 bekräftar att det saknas ett systematiskt förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete.

Studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Söraskolans arbete med att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning. Skolinspektionens utredning visar visserligen att skolan har en studie- och yrkesvägledare, men det framgår att denne inte har något samarbete med lärare på låg- och mellanstadiet i arbetet med att ta fram studie- och yrkesorienterande insatser utifrån elevernas behov. Tillsynen visar att lärare arbetar med vissa studie- och yrkesvägledande insatser för eleverna i de delar som ingår i kursplanerna, men det saknas en för lärarna känd planering och organisering av arbetet på skolnivå och en uppföljning av rektorn som säkerställer att vägledningsinsatser omfattar elever i alla årskurser. Bristen innebär att elevernas behov av vägledning i årskurs 1-6 inte bedöms vara tillgodosett.

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 §- skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. Vidare framgår att kompetens för studie- och yrkesvägledning främst finns hos personer som är anställda för denna verksamhet. Även rektorer och lärare har dock ett visst ansvar att förmedla sådan kunskap (Prop. 2009/10:165 sid. 278 f. och 659).

Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser. Rektorn har ett särskilt ansvar för att det studie- och yrkesvägledande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika

val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning (Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar).

Av intervjuer med studie- och yrkesvägledaren, lärare och rektorn framkommer att det inte bedrivs något systematiserat studie- och yrkesvägledande arbete i årskurserna 1-6. Skolan ska visserligen börja använda ett nytt studie- och yrkesvägledande material för årskurserna 4-6, men det har inte implementerats ännu. För årskurserna 1-3 finns inga konkreta planer för studie- och yrkesvägledningen och studie- och yrkesvägledaren förklarar att det inte bedrivs något arbete som hen känner till eller hjälper lärarna med i årskurserna 1-6.

I intervjuer med lärare bekräftar de att det inte finns något systematiserat arbete med studie- och yrkesvägledning samt att de inte känner till att det finns någon central plan. Visserligen uppger rektorn att skolan har en plan för studie- och yrkesvägledningen som omfattar samtliga årskurser, men rektorn uttrycker samtidigt att skolan har koncentrerat sig på årskurs 9 och årskurs 6 samt de elever som ska göra praktisk arbetslivsorientering (prao). Rektorn förklarar att studie- och yrkesvägledaren inte har varit ute i de tidigare årskurserna, men att lärare i årskurs 3 gjort vissa insatser även om detta inte är systematiskt.

Motivering till anmärkning som ingripande

Enligt skollagen får Skolinspektionen tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning istället för att meddela ett föreläggande vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen).

Österåkers kommuns verksamhet vid Söraskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten avseende extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt studie – och yrkesvägledning. Österåkers kommun har planerat, påbörjat och genomfört flera åtgärder för att komma tillrätta med bristerna och Skolinspektionen bedömer därför att bristerna är mindre allvarliga. Skolinspektionen tilldelar därför Österåkers kommun en anmärkning

På Skolinspektionens vägnar

X

Beslutsfattare

I ärendets slutliga handläggning har även föredragande Johan Duvdahl, samt utredarna Charlotte Rudebeck och Anna Lindqvist, deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Skolinspektionen

Beslut

2021-07-02

Dnr 34 - SI 2020:7870

7 (7)

Mer om Skolinspektionens tillsyn

Fakta om Söraskolan

Söraskolan är en kommunal grundskola belägen i Österåkers kommun. Huvudman för skolan är Österåkers kommun. Skolan erbjuder undervisning i årskurserna 1-9. Söraskolan är en skola med ca 700 elever.

Skolinspektionen har genomfört en riktad tillsyn av Söraskolan under vårterminen 2021 som har omfattat områdena extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt arbetet med studie- och yrkesvägledning.

Uppgifterna i beslutet bygger på digitala intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever, lärare, elevhälsa, studie- och yrkesvägledare samt rektorn den 12-14 januari 2021 samt den 20 januari 2021.